

ÖZET/ABSTRACT

Bu çalışmanın amacı, *Sorbus domestica* L.'nin generatif yöntem kullanılarak üretilmesi, Peyzaj Mimarlığındaki öneminin belirlenmesi ve peyzaj tasarımlarındaki bitki kompozisyonlarında nasıl ve nerede kullanılabileceği konusunda uygulayıcılara bilgi sunmaktır. Ülkemizde doğal türlerimiz yerine egzotik türlerin yoğun bir şekilde kullanılması ülkemizin bitki zenginliğinin sadece kırsal peyzajda kalmasına sebep olmaktadır. Egzotik türlere ağırlık verilmesi, kentsel peyzajda bitkisel tasarımlarda yozlaşmalara neden olmuştur. Bitki materyali olarak sahip olduğumuz zenginliğe rağmen yabancı türlere bu iltifatın kabul edilebilir bir yanı bulunmamaktadır. Şehir merkezlerinde yapılan düzenlemelerde bitki seçiminin doğru bir şekilde yapılması oldukça önemlidir. Bu çalışmada doğal türlerin uygun maliyetlerle estetik ve ekolojik yönden daha sağlıklı bitkilere sahip olabileceğimizi gösterilmeye çalışılmıştır. Üretim tekniği olarak çelikle üretiminin çok materyal gerektirmesi ve maliyetli olması doku kültürü yöntemi için her zaman uygun koşulların sağlanamaması nedeniyle generatif üretim yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmaya konu olan Batı Karadeniz bölgesinin doğal bir türü *Sorbus domestica* L.'nin doğal ortamın da yetişen ağaçlarından toplanan tohumlar üzerinde en iyi sonuç verdiği düşünülen 4 aylık soğuk katlamada (en yüksek çimlenme yüzdesi %86 olarak görülmüştür) tutulduktan sonra 4 farklı ortamda (I. %60 turba -%40 dere kumu, II.%80 Turba -%20 Dere kumu, III.%100 Orman toprağı, IV.%100 Turba) 3 farklı deneme deseniyle ekimi yapılmıştır. Bu ortamlar içerisinde en yüksek çimlenme oranı %82 oranında IV.%100 turba ortamı görülürken onu %77 ile I.%60 turba-%40 dere kumu ortamı,%53,3 ile II.%80 turba-%20 dere kumu ortamı ve %45 çimlenme oranı ile III.%100 orman toprağı ortamı takip etmektedir. Çalışmanın ikinci aşamasını oluşturan görsel kalite çalışmasında, Bartın İli merkezindeki açık yeşil alanlar içerisinde seçilen 6 farklı proje alanında (parklar, refüjler, okul bahçeleri, camii önü ve caddelerde) tasarım kriterleri (çeşitlilik, uyum, zıtlık, denge, vurgu ve ölçü) dikkate alınarak görsel kalite çalışmaları (similasyon) yapılmıştır. Alanlarda yapılan görsel kalite çalışmaları tasarım kriterleri dikkate alınarak doğal ve egzotik tür açısından değerlendirilmiştir. Seçilen alanlara uygulanan similasyon çalışmalarında doğal ve egzotik türlerle yapılan tasarımlarda Bartın kent kullanıcılarının doğal tür farkındalıkları anket çalışmaları ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kent halkının doğal tür farkındalıkları kırsal peyzajda gördükleri, çevrelerinde kullanılan türleri önemsemedikleri ancak çok doğal türleri çevrelerinde görmek istedikleri sonucu çıkmıştır.

This dissertation offers to practitioners some information about how *Sorbus domestica* L. is grown by using generative methods, determination of importance in Landscape Architecture, and how and where this plant can be used as a composition in Landscape Design. As a result of using intensively exotic species rather than native species, plant diversity remains only in rural landscape. Giving importance to exotic species has brought about the degeneration in urban landscape. Even though our country is rather rich in terms of having plant material, the uniformity is quite common problem because of using more than enough alien species. Therefore, the arrangement of plant selection is very important in city centre. In this study, it is shown that how compatible plants can be obtained on account of aesthetic and ecological aspects by considering eligible cost. Generative method has been preferred as a technique due to high cost and requiring much material for steel production. The work which is the subject of a natural type of Western Black Sea *Sorbus domestica* L. were collected from trees that are grown in nature environment. After keeping the seeds for 4 months in cold atmosphere, it has been planted in 4 different environments with 3 different experimental models. It can be said that the highest germination took place in turf at %82, in turf-river sand at %77, and in forest soil at %45 respectively. In the second phase of the study, 6 different places were chosen as green spaces in the city center of Bartın in order to apply design criteria such as diversity, harmony, contrast, balance and emphasis. For each of the selected field of studies were separately evaluated considering usage of native and exotic species. With the help of simulation studies which were applied to chosen areas with natural and exotic species, the awareness of the citizens for natural species were tried to be determined by survey. According to the survey, although the citizens have seen the natural species in rural environment, they ignore the alien species and want to see the natural species around it.